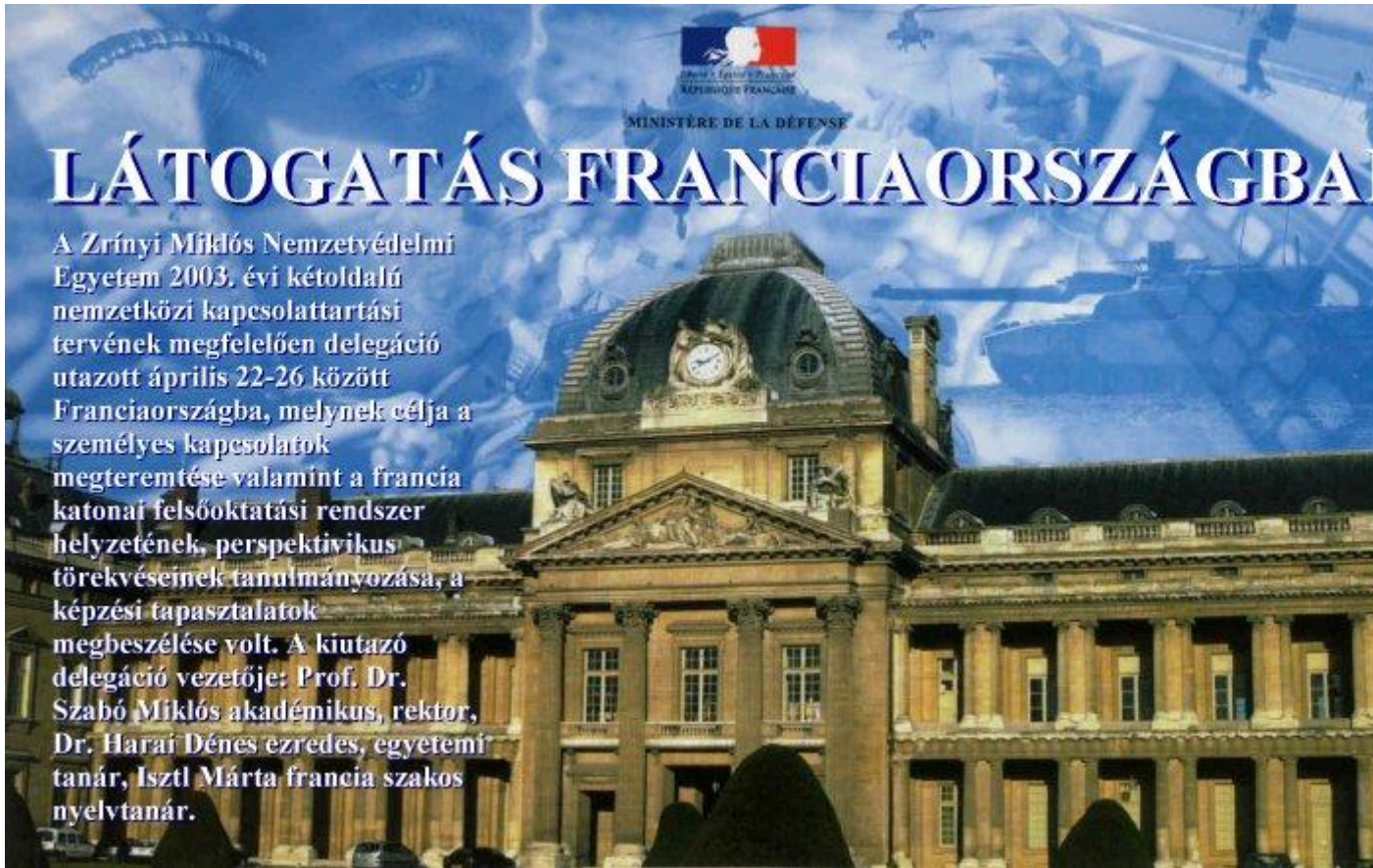

MINISTÈRE DE LA DÉFENSE

LÁTOGATÁS FRANCIAORSZÁGBA

A Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem 2003. évi kétoldalú nemzetközi kapcsolattartási tervének megfelelően delegáció utazott április 22-26 között Franciaországba, melynek célja a személyes kapcsolatok megteremtése valamint a francia katonai felsőoktatási rendszer helyzetének, perspektivikus törekvéseinek tanulmányozása, a képzési tapasztalatok megbeszélése volt. A kiutazó delegáció vezetője: Prof. Dr. Szabó Miklós akadémikus, rektor, Dr. Harai Dénes ezredes, egyetemi tanár, Isztl Márta francia szakos nyelvtanár.

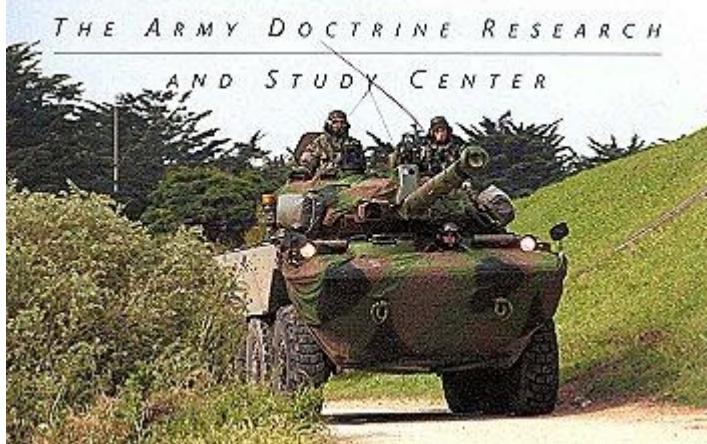
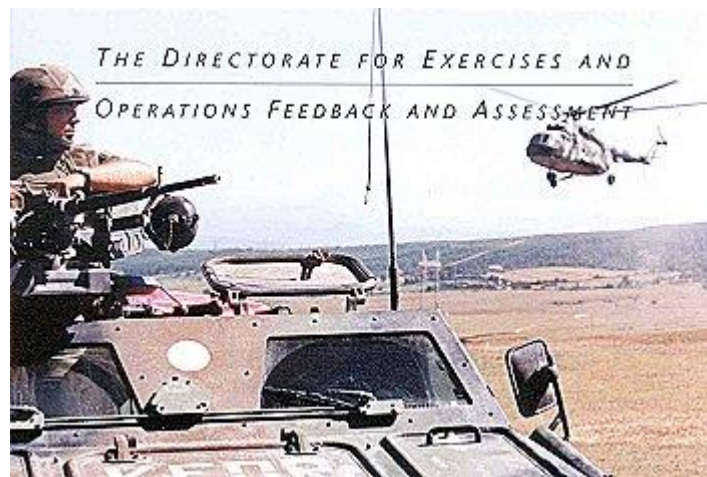
A látogatás első két napján a Tours-i kiképző központban volt a delegáció, ahol a központok parancsnokai Paulet vezérezredes, a szárazföldi tanintézetek parancsnoka, Michel altábornagynak, a légierő tanintézeti parancsnokának helyettese valamint Marcerou tábornoknak, a szállító fegyvernemi szakiskola parancsnokának helyettese fogadták (a helyettesek szintén tábornokok) a küldöttséget.

A francia katonai felsőoktatás struktúrájában nem érvényesül merev hierarchia, integrált, jelentős hagyományokkal rendelkező, közelítően négy szintű:

(1) Főiskolai szint: A delegáció két fő területét tanulmányozta a Szárazföldi Kiképzési Parancsnokságot (COFAT) valamint a Légierő Képzési Központját (CEAA).

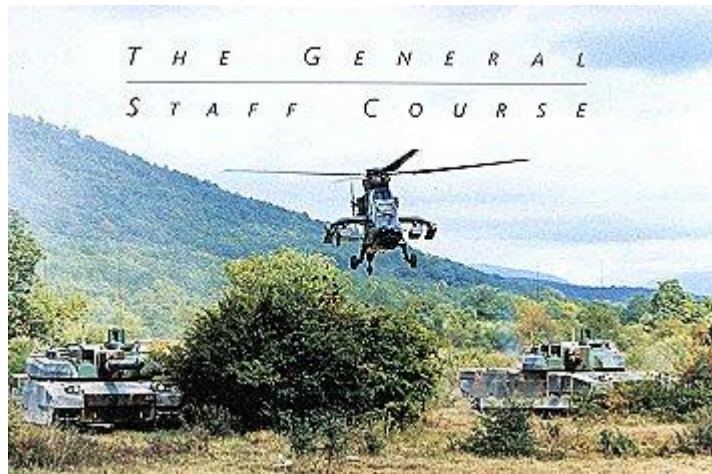
a) COFAT (Commandant de La Formation de L'armée de Terre): 1996-tól folyik az áttérés a professzionális haderőre, de a képzés szerkezete jelentősen nem változott. A felkészítés a nemzeti és a szövetségi feladatokra összpontosul. A képzés során mind a tisztek, mind a tiszthelyettesek esetében bizonyos elvek érvényesülnek, így például a képzés hatással van a vezetői, az állampolgári, az egyéni, valamint a katonai képességekre egyaránt; a képzés struktúrájában van egy adaptációs, egy speciális és egy általános szint (a bevezető/adaptációs szint 1 év 3 hónap, a specializáció 1 év). Alapelv a felsőbb szinteken az összhaderőnemi jelleg.

A tisztek szerepét a következőkben határozták meg: vezetés és tervezés; parancsnoklás; a katonai műveletek irányítása; az erők felkészítése; adminisztráció. A kapacitás összetevői: információkkal való rendelkezés, haditechnikai eszközök ismerete, az akciók vezetésére való képesség,

oktató/kiképző, menedzser. A pedagógiai elvekben a tisztek képzése során hangsúlyt kap az állam szolgálata, döntéshozás valamint az akcióra és a reflexióra (gondolkodásra) való felkészítés (szakértő/katonai tudományok). A képzés modulrendszerű, amelyekből azokat érvényesítik, amelyekre a hallgatónak – a szakképzettségének, katonai előképzettségének függvényében – szüksége van. A civil iskolarendszer igen differenciált (érettségi után + 3 év = licence/+ 4 év = maitrise/ +5 év = DEA/DESS tudományos szint), amelynek figyelembevételével kerülnek katonai képzésre beiskolázásra a hallgatók. A diplomák száma is arányban van a végzettségekkel, így pl. Saint Cyrben (akadémiai szint) 3 diplomával végez a hallgató: egy mérnöki, egy nemzetközi kapcsolatok és stratégiai valamint egy menedzser diplomával.

A tiszthelyettesek adottságai és képességei között kiemelt helyet kapnak: az eredetiség, akcióképesség, közvetítőképesség (a katonák és a tisztek között), kohézió teremtő készség, technikai kompetencia, technikai ismeretek, önállóság a feladatokban, fegyelem, lojalitás. A tiszthelyettesek 55%-a a belső katonai rendszerekből, 45%-a a külső civil rendszerekből rekrutálódik. A képzés is a vezetői és a technikai kompetenciára

összpontosul, különösen: taktikai ismeretek, állóképesség, bonyolult körülmények közötti parancsnoki helytállás és viselkedés. A tiszthelyettesek előmeneteli rendje lehetővé teszi a tisztté válást (felsőfokú oklevél megszerzését).

A katonai felsőoktatás nyit a civil képzés normái, értékei felé; a kreditrendszert még nem tervezik bevezetni; emelkedik a képzési idő hossza; a nők aránya 10% a szárazföldi haderőnél (nem harcoló beosztásokra képeznek).

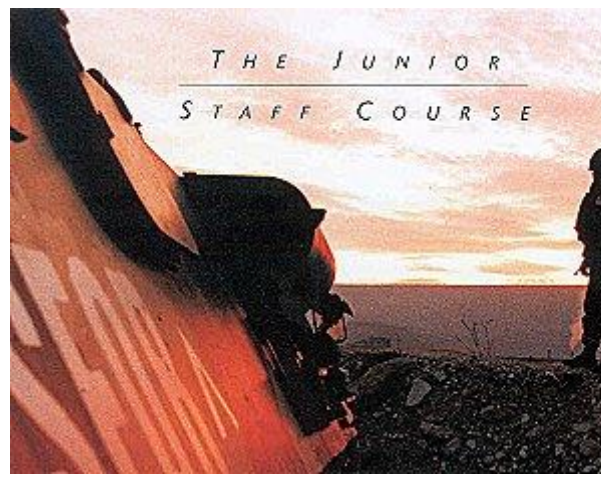
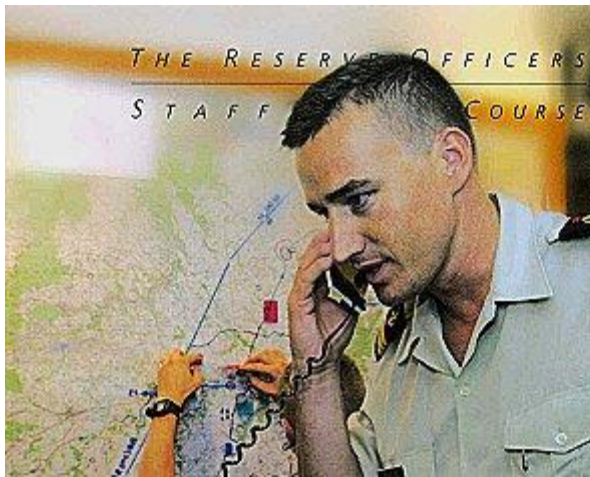
b) A szárazföldnél a delegáció látogatást tett a CEELAT (Le Centre d' Enseignement et d' Études Logistiques de L' Armée de Terre) Logisztikai Kiképző Központban. A logisztikai területnek még nincs teljesen integrált képzési központja (a tervekben már szerepel). A képzési programjaikban foglalkoznak a logisztikai akciók keretével, más erők logisztikájával, a logisztika terével és szereplőivel, a béketámogató hadműveletek logisztikájával, az információs folyamatokkal és rendszerekkel, a logisztikai problémákkal valamint fizikai és egyéb felkészítésekkel. Ez kiterjed a doktrínából adódó logisztikai feladatokra, a technikai műveletekre, a tapasztalatok elemzésére és a logisztika fejlesztésére. A képzési formákra a felelősségi szinteknek megfelelően kerülnek beiskolázásra a hallgatók (vannak bázisszintű, fokozott felelősségi és felső felelősségi logisztikai szintek).

A logisztikán belül van az EAT (Ecole d' Applications du Train) a szállító eszközök alkalmazásának iskolája. A főbb feladatok: támogatás, a páncélos csapatok mozgásának támogatása, szárazföldi utánpótlás, légi utánpótlás valamint a kiképzés (6 kiképző központban történik jelenleg). A bázison tiszti/tiszthelyettesi képzés, karriertanfolyamok (főhadnagyi, századosi, hadműveleti főnöki, hadtestparancsnoki szintű). Tervező tisztek képzését is végzik (NATO/ADAMS, STAMO – dandár/hadosztály szint), de van 1 hetes informatikára épülő program is. Vállalkozás jellegű tevékenységet nem folytatnak, a képzési tervek iránt azonban érdeklődnek a civil vállalatok is.

c) CEEA (Commandement des Ecoles de L'armée de L'air): a parancsnokság vezetésével a légierőnél 30 éve kezdődött a képzés. Alapfeladat: a tiszti/tiszthelyettesi valamint a vadászpilóta-képzés. A pilótaképzés a vadász-, a szállító- valamint a helikoptertervezető

területeken folyik (ez utóbbi a szárazföldi haderő feladata). Igen jelentős erőket fordítanak a kiválogatásra: gyors reakcióidő, tájékozódás a légtérben, figyelem-megosztás képessége valamint a fizikai kapacitás fontos (2-300 jelentkezőből 60-70 fő felel meg). A képzés 3 légibázison folyik: Rochfort, Saintes, Salon (ez utóbbin a tisztek képzése folyik, 400 fő/év). Éves átlagban minden képzést számítva 15 000 fő a kapacitás.

Ez a képzés az alap/bázis szint, hangsúly a technikai jártasságon, az önbizalom megteremtésén, a kommunikációs képességeken van. A hároméves képzés programja: 1. szemeszter: humán és kulturális valamint katonai tréning; 2. szemeszter: tudományos/szakmai; 3. szemeszter: kommandó valamint az 1., 2. szemeszter magasabb szintű anyaga; 4-6. szemeszter: speciális tréning. A légi személyzet képzése kétirányú, az európai standardnak valamint a multinacionális orientációnak megfelelő.

(2) CDES (Commandement de La Doctrine et de L'enseignement Militaire Superieur) szintje, ahol doktrínával, annak alkalmazásával, kutatásával, katonai felsőoktatással, integrációval, hatékonyságnöveléssel foglalkoznak. A központ részei: CREDAT – szárazföldi hadsereg doktrínakutatás és oktatóközpont; CRD – kutatási és dokumentációs központ; CEREX – a gyakorlatok, hadműveletek értékelési igazgatósága; CROSAT – szárazföldi hadműveleti kutatás és szimulációs központ; EEM – a fiatal vezérkari tisztek kurzusa (5 hónapos); CSEM – a vezérkari törzs személyzet kurzusa (5 hónapos); EMSST – haladó tudományos technikai kurzus (1 év 2 hónap); ESORSEM – a tartalékos vezérkari katonai személyzet kurzusa.

Feladatok: kutatás, koncepciók kidolgozása, hadműveleti tanulmányok, egységek szervezése, információs anyagok készítése, katonai felsőoktatás, érvényesítés, feladatok kidolgozása. A doktrinális központ fő feladatai: részvétel a dotrinális kutatásokban, a doktrína tanulmányozásának rendezése és kezdeményezése; hadműveletek analízise, szimulációja; hadműveletek, gyakorlatok tapasztalatainak összegzése; a projektek formalizációja a haderő részére.

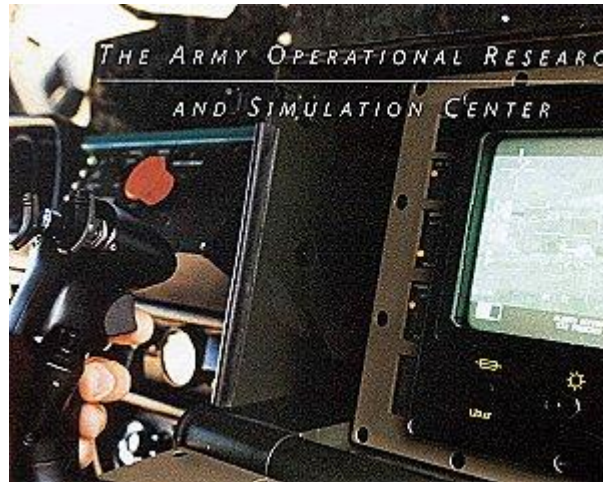
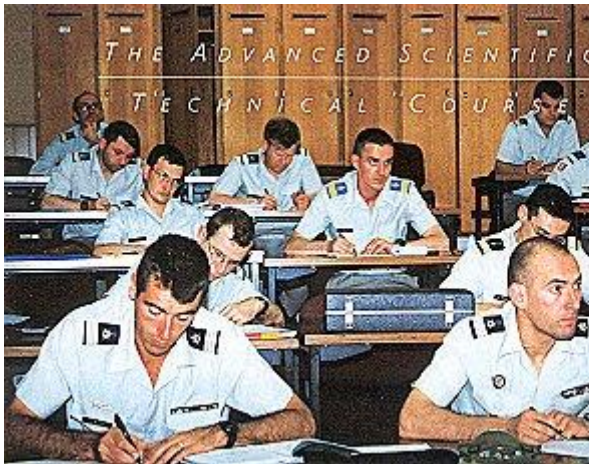
a) CREDAT szervezete: parancsnokság, kapcsolatok, légvédelem, hadműveleti kommunikáció, civil-katonai kapcsolatok, információs és kommunikációs rendszerek, elektrotechnikai harc és logisztika osztályai.

A képzési tartalmak megoszlása: 32% gyakorlat, 31% látogatás, 20% tanulás, 7% egyéb, 6% CREDOC (egy doktrína karakterű anyag készítése), 4% csoportmunka.

b) CRD: a stratégiai tervek kidolgozása, kapcsolattartás a stratégiai kutatóintézetekkel, tanulmányok megjelentetése (65 000 oldalnyi anyaggal rendelkeznek, amelynek 95%-a

Interneten is elérhető, Internet cím: www.cdes.terre.defense.gouv.fr). Két CD romot is kiadnak évente.

c) A delegáció megtekintette a szimulációs központot, amit 1998-ban hoztak létre a vezérkar jóváhagyásával (a rendszert 5 tiszt és 12 tiszthelyettes, operátor működteti). A hadműveleti szimulációs osztály feladata a rendszer segítségével való képzés, a hadműveleti tervezés, kutatások. Egyszerre 50 hallgató gyakorolhat csoportokba osztva. A cél operatív szinten elsajátítani a gyakorlat vezetését (elhatározás meghozatala, a törzsfeladatok összehangolása, a vezetési pontok közötti kommunikáció). A rendszer adatbázisa, térképei, programfeladatai sokoldalú, valóságközeli gyakorlást biztosítanak. A dinamikát a gyakorlatvezető biztosítja (légi tevékenység stb.).

A hadműveleti időben nem lehet ugrani a gyakorlás során, a programok amerikaiak, az osztály munkatársai nem vesznek részt a fejlesztésükben, csak a konferenciákon. A programok két típusúak: szimulációs és didaktikai.

d) EMSST: oktatási központ, a szárazföldi hadsereg tisztjeinek multidiszciplináris képzése, az oktatást segítő adminisztrációs rendszer. Cél a szárazföldi hadsereg szükségleteinek kielégítése szakértők és specialisták felkészítésével; a források felhasználásának optimalizálása, válaszadás a tisztek törekvéseire, a munkateljesítmények optimalizálása (költségek, képzési idők).

A képzés irányai: mérnöki tudományok, társadalomtudományok, nyelvi képzés és nemzetközi kapcsolatok. A felvetteknek (230 fő évente) 32%-a civil egyetemen, 13%-a magas szintű katonai iskolákban, 55%-a magas szintű civil iskolákban tanul. A vizsgabizottságok magas szintűek, elnök: hadosztálytábornok + 2 fő ezredes + 2 fő egyetemi tanár (más egyetemről). A diplomák: DT – okleveles mérnök 70 fő/év; DTR – egyetemi specializáció; DTS – egyetemi diploma; BT – technikai oklevél; BTEAMS – pénzügyi, logisztikai okl. 50 fő/év.

A konzultáción elhangzott, hogy a vezérkar az összhaderőnemi doktrínát valamint a csapatok alkalmazásának elvét dolgozza ki. A központ a munkájában a szárazföldi erők alkalmazásának gyakorlati kérdéseit kutatja és dolgozza ki. Havi folyóiratot is megjelentetnek angol nyelven. A delegáció tagjai kölcsönösen megállapodtak a publikációs lehetőségek hatékonyabb kihasználásáról.

3) CID (Collège Interarmées de Defense) az Összhaderónemi Védelmi Kollégium (vezérkari szint). A delegációt Toubon admirális fogadta. 1993-ban 5 képzési intézmény integrációjából jött létre a kollégium. A tisztek 32%-a végzi el ezt a fokozatot.

A képzés tartalma összhaderónemi:

Általános védelempolitikai stratégiai képzés: hadműveleti terv (haseregek hadműveletei), fegyveres erők szemléje, látogatások, hadsereg kooperációja (védelem biztosítása, nemzeti hadseregek közötti együttműködés, békefenntartó hadműveletek, a hadműveletek vezetése, geopolitikai stratégia) szeminárium, konferenciák.

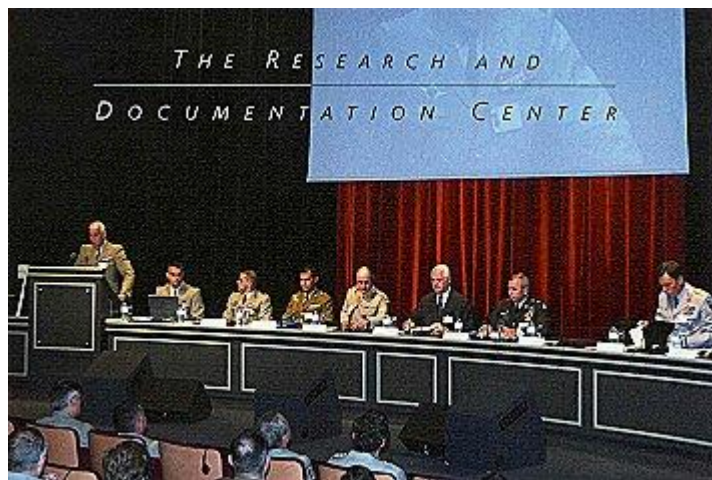
Kommunikáció: kifejezés, média kommunikáció, angol nyelv, publikáció (minden hallgatótól elvárják a nivós publikációkat, a legjobbakat megjelentetik a La Tribune-ben).

Jog, menedzsment: a tiszt és a jog; menedzsment; cégek, vállalatok; a védelem jogi és szociológiai környezete.

Költségvetés: büdzsétervezés, fegyverkezési programok vezetése, a jövő tervezése és kutatása.

Látogatások, csereprogramok.
Stratégia, kommunikáció.

Ezen a szinten 72 országból 108 külföldi hallgató is tanul (jelenleg egy magyar hallgató Rajnai Zoltán alezredes, a ZMNE tanára). A külföldi kapcsolatok első körében van Anglia, Németország, Olaszország, Spanyolország és Belgium. A konzultáció során elmondták, hogy a magyar hallgatók felkészültsége jó, a francia nyelvű felkészítést javasolják erősíteni, bár nagyra értékelték, hogy Rajnai alezredes az 1. csoportba (korábban francia tanintézetben tanultak) került.

(4) CHEM (Centre des Hautes Études Militaires)-ben a delegációt Beyer tábornok a Felsőfokú Katonai Tanulmányok Központjának igazgatója fogadta.

A szint a politika és a hadsereg határán helyezkedik el/ stratégia és a reflexió szintje/, a jövőre orientált. A felkészülés bizottsági munkaformákban történik, vannak két és többoldalú tanulmányi missziók, cserék, konferenciák, látogatások. A kurzus 1 éves, felosztása: 3 hónap: hadsereg általános stratégia + 3 hónap: a nemzeti védelem környezete, + 3 hónap: Franciaország helye a világban.

Oktatók nincsenek a központnál, a résztvevők teljes intellektuális önállósággal dolgoznak/ az egyéni munkák meghatározóak, heti másfél napot töltenek civil intézeteknél.

Kutatási témákon 3-3 fő dolgozik csoportonként. Kutatási irányok: a haderő külföldi alkalmazásának parlamenti kontrollja; az összhaderónemi együttműködés korlátai; iparvállalatokkal való együttműködés; a védelmi kultúra; a francia Európa politika/ Afrika irány; tiszt/ tiszthelyettesi mobilitás; a védelmi kapacitás európai feltételei; az angol hadsereg modelljének követhetősége; a katona státusza, kondícióinak alakulása.

A CID-nek közös rendezvényei vannak a kormányzati szintű – a legmagasabb szint – IHEDN (Institut des Hautes Études de Défense Nationale) a nemzeti védelem legmagasabb szintű intézetével, amelynek vezetője Jean-Francois Louvion légi marsall (aki az egész francia katonai felsőoktatás vezetője is). A felkészülésben részt vesznek: magas rangú civil tisztviselők, a gazdasági világ reprezentatív képviselői, főtisztek, a szárazföldi-, a légi

haderőtől valamint a haditengerészettől. A témák feldolgozása szekciókban folyik.

A látogatás negyedik napján a Párizs melletti Vincennes-i kastélyban a delegáció tagjai megtekintették a SHAT-ot, a HM valamint a szárazföldi hadsereg hadtörténeti intézetét, archívumát és kutatóhelyét. A delegációt Senant ezredes, a Szárazföldi Hadsereg Hadtörténeti Szolgálatának igazgatója fogadta. A tájékoztatóban elmondta, hogy 53 km archív anyaggal és 1 millió kötet könyvvel rendelkeznek. Az archív anyagok a XVII. század elejétől vannak meg. Főbb kutatási irányok: a politikai és katonai kapcsolatok; a felderítő szolgálat története; a helyi háborúk, a katonai hagyományok. Évente az intézet munkatársai közül PhD fokozatot szerez 4-6 fő, 5 könyvet és 30 cikket tesznek közzé, folyóiratot is megjelentetnek. Magyar archív anyaggal is rendelkezik az intézet, amelyből a delegációnk részére bemutatót is szerveztek.

A delegáció kérdéseire válaszolva elmondták, hogy a hadtörténészek rekrutációja pályázat útján történik, a pályázók közül bizottság választja ki a legalkalmasabbakat. A rotáció alacsonyabb ütemű, mint a hadsereg más területein (5-10 év általában). A konzultáció során jelezték, hogy 2003. júniusi időpontban egy francia hadtörténész delegáció látogatását készítik elő Magyarországra a HIM-be. A delegációt Rémy Porte alezredes, a kutatóosztály vezetőhelyettese vezeti.

A nap folyamán a delegáció tagjai látogatást tettek az Invalidusok Múzeumában (Napoleon kiállítás/ Napoleon síremléke stb.).

A záró vacsorára április 24-én került sor. Var tábornok, vezérkari főnök helyettes volt a vendéglátó. A vacsorán részt vettek a magyar hallgatók, valamint a magyar katonai attasé, Dobos András alezredes is.

A látogatás végeztével a delegáció az alábbiakban összegezte a tapasztalatait:

1. A francia katonai felsőoktatás elvei (az iskolarendszerű képzések stabilizálása, az intézmények integrációja, nyitás a civil egyetemi normák irányába, a szükségletek és felelősségi szintek pontos meghatározása, külföldi gyakorlati tapasztalatszerzés, a számítástechnikával támogatott képzés, az egyensúly az általános elméleti és a gyakorlati képzés arányában alapvetően összhangban vannak a ZMNE alkalmazott elveivel. A ZMNE megelőzi a francia katonai felsőoktatást egyetemi jellegében, a kreditrendszer bevezetésében, a diplomák ekvivalenciáját tekintve. A franciák esetében a külföldi tapasztalatszerzés legalább háromirányú: hagyományosan az afrikai országokban; két- és többoldalú szövetségi gyakorlatokon; békefenntartó akciókban. Jelentősnek tartják a kétoldalú szakmai konzultációkat is. A francia tisztek törekvése, hogy megfelelő csapatszolgálat után bekerüljenek a katonai felsőoktatás magasabb szintjeire, mert aki nem motivált a tanulásra, az marginalizálódik a hadseregben is.

2. A pedagógiai elvek közül kiemelkedőek: általában a katonai karakter kidolgozása, az ismeretek elsajátítása (egyensúly az információközvetítés és a gondolkodtatás között); az egyéni képességek fejlesztése, önképzés, önmotiváció; katonai vezetői képességek, kezdeményező képességek, csapatmunka; gyakorlatiasság, szimulációs rendszerek alkalmazása. Jelentős törekvés van arra, hogy a humánerőforrás-gazdálkodás keretében a legtehetségesebbnek ítélt tiszthelyettesek, tisztek, polgári életből átvettek kerüljenek beiskolázásra; az általános és a speciális képzés arányát az adja, hogy milyen iskolában szerezte a hallgató a szakképzettségét (pl., ha mérnökként került a hadseregbe, akkor több a katonai képzés stb.). A vizsgák funkciója a teljesítménymérés. A társadalomtudományi tárgyak közül fontos szerepe van a politikatudományi, a média-kommunikációs, a nemzetközi és hadi jogi, a vezetéstudományi, a tervezési (beleértve a pénzügyi tervezést is), a szociológiai tárgyakkal. A tisztiiskolai szinten az etika oktatása viselkedéstudományi alapon történik. Bővül a választható tárgyak köre, hangsúlyt helyeznek a konzultációkra és szemináriumokra, a szakmai tapasztalatokat mindig a vezetés szempontjából elemzik.

3. A francia katonai felsőoktatás perspektivikus törekvései: az angol nyelvoktatás

szélesítése; nyitás a civil szféra felé (hatékony katonai eljárások, módszerek kivitelét is tartalmazza); a képzési intézmények hatékonyabb együttműködése, további szakterületi integráció, tananyagok szinkronja, a tartalékos tisztek képzésének erősítése.

Összegzett következtetések: a látogatás jól szervezett volt, intenzív programja átfogta a francia katonai felsőfokú képzés szintjeit, a konzultációk segítették a két ország oktatásának-kutatásának összehasonlítását, a tapasztaltok megbeszélését, a személyes kapcsolatok kialakítását. A francia fél is számít a hallgatók kölcsönös részvételére egymás képzéseiben.

Dr. Harai Dénes ezredes